

Mišljenje Odbora regija – Strategije za integraciju Roma

(2014/C 114/12)

I. PREPORUKE O POLITIKAMA

ODBOR REGIJA

Opće napomene: promicanje integracije i rješavanje problema diskriminacije

1. pozdravlja Komunikaciju Komisije kao opipljiv dokaz EU-ove predanosti promicanju integracije zajednica Roma ⁽¹⁾ i borbi protiv diskriminacije koju oni učestalo doživljavaju, putem nacionalnih strategija integracije;
2. podsjeća da je, s procijenjenim stanovništvom od 10-12 milijuna u Europi (od čega šest milijuna živi u EU-u), romski narod najveća etnička manjina u Europi. Većina Roma su građani EU-a;
3. veličina te socijalno i gospodarsko stanje romskog stanovništva razlikuje se u svakoj regiji i državi članici; stoga nacionalne pristupe uključivanju Roma treba prilagoditi posebnim okolnostima i potrebama na terenu, uključujući usvajanjem ili nastavljanjem provedbe politika koje se u širem kontekstu bave marginaliziranim i prikraćenim skupinama, poput Roma.
4. vjeruje da institucije EU-a i države članice imaju zajedničku odgovornost poboljšati društvenu uključenost i integraciju romskog naroda. Podsjeća da je rješavanje problema diskriminacije, predrasuda i društvene isključenosti s kojom se romski narod suočava obveza iz Ugovora i zakonski uvjet, ⁽²⁾ u smislu borbe protiv diskriminacije temeljene na rasnom ili etničkom podrijetlu, vjeri ili vjerovanju, invalidnosti, dobi, rodu ili spolnom usmjerenju. Stoga snažno osuđuje bilo koji oblik diskriminacije protiv romskih zajednica;
5. napominje da nacionalne politike s pravom osmišljene da promiču poštivanje vladavine prava među romskim narodom te njime upravljaju, ne smiju ni u kojem slučaju baciti sumnju na njihovo pravo, kao građana države članice (ne bez državljanstva), na državljanstvo EU-a, niti ga izravno zaniijekati. Odbor žali zbog bilo koje uporabe zbunjujućih postupaka za protjerivanje osmišljenih da isključe prihvat romskog naroda bez dobrog razloga i odbace bilo koji pokušaj integracije. Od EU-a zahtijeva da razjasni to pitanje;
6. osuđuje stvaranje stereotipa i ograničen pristup javnim službama zbog uočenih kulturnih razlika. Ponovno naglašava svoju potporu Komisijinim naporima da riješi teškoće s kojima se romske zajednice suočavaju, poput siromaštva, prepreka na tržištu rada te pristupa stanovanju i zdravstvenim uslugama, ciljajući na preduvjete za uspješnu provedbu integracijskih strategija; kako te teškoće još nisu na zadovoljavajući način riješene, poziva na pojačanje napora, među ostalim dodjelom većih odgovornosti lokalnim i regionalnim vlastima;
7. naglašava da je integracija dvosmjerni postupak. U tome smislu, organizacije koje predstavljaju Rome trebaju obavijestiti romska društva o koristima koje mogu zadobiti dobrom integracijom u zemlju domaćina kao i njihovim obvezama koje proizlaze iz prebivanja u nekoj zemlji;
8. podupire Komisijino davanje prednosti nizu strukturnih preduvjeta koji su važni za uspješnu provedbu integracijskih strategija, osobito užoj suradnji s lokalnim i regionalnim vlastima i dodjeli razmjernih financijskih resursa;

Provedba strategije EU-a

9. poziva Europsku komisiju da odredi jasne i mjerljive ciljeve i pokazatelje za države članice u kojima postoji romska zajednica, kojima bi se pratio napredak u sva četiri stupa, uključujući suradnju s lokalnim i regionalnim vlastima;

⁽¹⁾ Sukladno Komunikaciji, naziv „Rom” ovdje označava niz različitih skupina (kao što su Romi, Sinti, Kale, Cigani, Romaničeli, Bojaši, Aškali, Egipćani, Jeniši, Domi, Lomi) a također uključuje Putnike.

⁽²⁾ Direktiva Vijeća 2000/43/EZ od 29. lipnja 2000. o provedbi načela jednakog postupanja prema osobama bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo

10. ponovno naglašava važnost da države članice usvoje sveobuhvatnu, višesektorsku i usklađenu integracijsku strategiju. Zaista, glavna područja politika utvrđena EU-ovom Okvirnom strategijom međusobno su povezana. EU i države članice nisu u stanju riješiti svaku teškoću strategijama za pomoć romskim zajednicama odozgo nadolje pa se trebaju osloniti na suradnju sa svim činiteljima na svim razinama;

11. poziva Europsku komisiju da uspostavi snažniji sustav motrenja za učinkovitiju procjenu kako države članice koje imaju romsku zajednicu napreduju u postizanju postavljenih ciljeva, te da državama članicama predlaže koje da praktične mjere poduzmu;

12. žali što se Komisijin dokument jedva dotiče napora za integraciju Roma u najnovijim državama članicama EU-a kao i u EU-ovim državama kandidatkinjama i državama mogućim kandidatkinjama, od kojih neke imaju znatan dio romskog stanovništva u velikoj potrebi za pomoći, a čije je stanje prouzročeno ili pogoršano isključenjem i diskriminacijom;

13. poziva EU-ove države kandidatkinje i države moguće kandidatkinje da nastave usvajati protudiskriminacijsko zakonodavstvo i razviju/preispitaju vlastite strategije za integraciju Roma, u sudjelovanju sa svojim lokalnim i regionalnom vladama te da uključe pritom mjerljive ciljeve i odredbu o obvezi redovitog objavljivanja postignuća.

14. pozdravlja zamisao o uspostavi mreže nacionalnih kontaktnih točaka za Rome kako bi se olakšali mnogostrana razmjena najboljih praksa, uzajamno učenje i suradnja; poziva na uključivanje predstavnika lokalnih i regionalnih vlasti kao i organizacija civilnoga društva u tu mrežu. Takva platforma treba uključiti predstavnike EU-ovih država kandidatkinja i mogućih država kandidatkinja;

15. priznaje rad Kongresa lokalnih i regionalnih vlasti (Vijeće Europe), osobito njegovu rezoluciju „Stanje Roma u Europi: izazov za lokalne i regionalne vlasti”.⁽³⁾ Poziva EU-ove institucije da uže surađuju s Vijećem Europe na poboljšanju položaja Roma, kao i na potpori nedavno uspostavljenom Europskom savezu gradova i regija za uključivanje Roma, i da podrže vrlo uspješnu kampanju „Dosta!”

16. poziva države članice da osiguraju Romima zaštitu u okviru međunarodnog prava, a posebice Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina;⁽⁴⁾

17. poziva da politike, strategije i financiranje Roma izričito uključe Rome selioce koji se useljavaju iz drugih država članica ili iz trećih zemalja, a ne samo već naseljeno romsko stanovništvo;

18. predlaže da Europska komisija pozove države članice te lokalne i regionalne vlasti da uspostave mentorske sheme koje bi omogućile vezu između Roma i javnih vlasti te proširile Romima mogućnosti za rad;

19. naglašava da uloga civilnoga društva ne treba biti tek savjetnička: ono mora igrati aktivnu ulogu u provedbi i praćenju nacionalnih strategija;

20. ponovno naglašava važnost uključivanja predstavnika romskih zajednica na svim upravnim razinama u oblikovanje politika i strategija važnih za integraciju Roma;

21. potvrđuje da Romkinje doživljavaju mnogostruku diskriminaciju te obvezuje lokalne i regionalne vlasti na suradnju s nacionalnim vladinim agencijama i civilnim društvom u bavljenju tim pitanjem, na primjer razvijanjem strategija koje ih aktivno uključuju i daju im odgovornost za preventivne i integracijske programe;

Financiranje

22. snažno pozdravlja Komisijinu preporuku da se integracija Roma izričito uključi u partnerske sporazume za programsko razdoblje 2014. – 2020.

⁽³⁾ Rezolucija Kongresa 333, listopad 2011. (<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1855297>).

⁽⁴⁾ Vijeće Europe, 1995. (www.coe.int/t/dghl/monitoring/minorities/).

23. poziva na „dinamičniji pristup” kada je riječ o dodjeli novca za bolje bavljenje različitim potrebama u raznim dijelovima Europe, koji bi osigurao učinkovitiju potporu područjima s iznadprosječnim udjelom romskog stanovništva i/ili znatnim useljavanjem Roma; nadalje, poziva na jasnu, trajnu i dinamičnu potporu regionalnim i lokalnim vlastima koje već provode ili namjeravaju provesti posebne planove za razvoj i promicanje Roma;
24. ponovno naglašava potrebu pružanja odgovarajućih novčanih sredstava lokalnim i regionalnim vlastima koje putem svojih politika na polju zaštite djeteta, usluga za rano djetinjstvo i promicanja prava na obrazovanje, igraju stratešku ulogu u osiguranju uključivanja romske djece u predškolski i školski sustav;
25. smatra da organizacije civilnog društva koje predstavljaju ili zastupaju Rome moraju imati bolji pristup javnom financiranju (uključujući fondove EU-a) za razvoj i provedbu integracijskih politika;
26. predlaže učinkovitije usklađivanje resursa dostupnih iz raznih financijskih izvora za promicanje integracije Roma. Takav bi tematski pristup uvelike pomogao lokalnim i regionalnim vlastima sa znatnim romskim stanovništvom da se učinkovito bave novim izazovima i pruže pravovremene prilike za sprečavanje njihova isključenja te promiču veze s mjesnim zajednicama;
27. naglašava da univerzalne politike mogu dati suprotan učinak. Korisnije će biti politike koje se tiču Roma a koje se temelje na pojedincima i obraćaju pozornost na ohrabrivanje, poticanje i nagrađivanje pojedinačnih inicijativa posebice glede zapošljavanja i samozapošljavanja, na primjer, sustavno profiliranje i obuka pojedinaca i obitelji, potpora novim poduzećima i obrazovanju; obraćanje posebne pozornosti nadarenim studentima Romima;

Djeca i obrazovanje: ključan činitelj u integraciji

28. uviđa da je romsko stanovništvo mlado: 35,7% je mlađe od 15, u usporedbi s 15,7% na razini EU-a, a prosječna je dob 24, u usporedbi sa 40 na razini EU-a. Velikoj većini Roma u radnoj dobi manjka obrazovanja da pronađu održiva radna mjesta, što ističe važnost ulaganja u obrazovanje romske djece kako bi se omogućio uspješan ulazak na tržište rada i uključenje u društvo;
29. vjeruje da je, kako bi bilo koji program integracije bio uspješan, naglasak na usmjereno obrazovanje većine jednako važno kao obrazovanje manjina;
30. ponovno naglašava potrebu za sveobuhvatnijim pristupom integraciji i predlaže da se osigura temeljna jezična i matematička pismenost roditelja kao ključ za postizanje tih vještina u obrazovanju romske djece, kao i sve ostale djece.
31. poziva na završetak segregacije i smještaja romske djece u škole za djecu s teškoćama u učenju, kao i segregacije u općem školskom sustavu;
32. smatra da pozitivnu diskriminaciju treba uvesti samo krajnje oprezno i u ograničenoj mjeri, kako se ne bi ugrozila načela jednakih prava i mogućnosti.
33. smatra da treba poduzeti korake za promicanje obrazovanja učitelja i učenika da budu snošljiviji prema Romima;
34. naglašava da segregaciju u školama treba izbjegavati a integrirano obrazovanje u školama mora biti pravilo kako bi se izbjegla isključenost i odijeljenost od većine. Zaista, sami Romi trebaju igrati aktivnu ulogu u uklanjanju prepreka neprijateljstva uključivanjem roditelja u obrazovanje i rano obrazovanje;
35. smatra da, u cilju sprečavanja marginalizacije i isključenosti romske djece, treba djelovati već od vrlo rane dobi, osiguravajući obrazovanje i brigu za predškolsku djecu;

36. smatra da bi zapošljavanje više romskih učitelja i pomoćnika u nastavi moglo aktivno smanjiti etničke napetosti u školama;
37. dijeli zabrinutost da su romska djeca u većoj opasnosti od ozbiljnijega krajnjeg siromaštva nego bilo koja druga manjinska skupina u Europi;
38. poziva države članice da usvoje učinkovite strategije za borbu protiv dječjeg rada, uključenosti maloljetnika u prosjačenje, dogovorenih vjenčanja i vjenčanja s maloljetnicima, te da se učinkovitije bore protiv trgovine ljudima;
39. podsjeća na svoja ranija mišljenja o Romima⁽⁵⁾ koja su naglasila potrebu za punim uključenjem lokalnih i regionalnih vlasti i romskih zajednica u rad na nacionalnim politikama integracije i društvene isključenosti;

Uloga i uključenost lokalnih i regionalnih vlada

40. ponovno naglašava da su lokalne i regionalne vlasti razina upravljanja s najviše odgovornosti za integraciju romskog stanovništva;
41. naglašava da samo dobro uspostavljena radna partnerstva između svih dionika, uključujući organizacije civilnog društva te lokalne i regionalne vlasti, mogu ishoditi oblikovanjem učinkovite strategije za integraciju Roma. Vjeruje da trenutačni pristup odozgo nadalje ne uspijeva proizvesti zadovoljavajući učinak;
42. smatra da seoba Roma mijenja obilježja romskog stanovništva i njegovih iskustava s društvenim isključenjem unutar lokalnih područja te zahtijeva različite modele posredovanja kako bi se postigla integracija, pa centralizirana strategija „jedna mjera za sve” nema izgleda biti uspješnom. Stoga vjeruje da bi decentraliziraniji pristup bio učinkovitiji u rješavanju tog pitanja;
43. naglašava da strategije integriranja Roma moraju biti sukladne EU-ovim strategijama za smanjenje siromaštva te društvene i gospodarske isključenosti pa zahtijeva osmišljanje i provedbu posebnih programa i inicijativa na lokalnoj i regionalnoj razini na temelju konkretnih, mjerljivih ciljeva;
44. izražava zabrinutost da je samo 20 država članica uključilo lokalne i regionalne vlasti u strukturirani dijalog za provedbu nacionalnih romskih strategija; da samo 12 država članica promiče razmjenu iskustava i suradnju među lokalnim vlastima, a samo 15 je država članica lokalnim i regionalnim vlastima dodijelilo sredstva za integraciju Roma. Poziva stoga vlade država članica da aktivnije uključe lokalne i regionalne vlasti u razvoj nacionalnih strategija za integraciju Roma;
45. naglašava potrebu da se pojača borba protiv diskriminacije i rasizma s kojima se Romi suočavaju, kako podizanjem svijesti nacionalnog civilnog društva o društvenim i gospodarskim koristima od uključivanja Roma, tako i podizanjem svijesti samih Roma o njihovim pravima i obvezama;
46. predlaže da sankcije poput gubitka financijskih povlastica moraju biti dio bilo koje sheme ili inicijative koja uključuje javne potpore. Sankcije treba nametnuti samo kada se prekrše dogovoreni obrasci ponašanja ili zakon. Zaista, treba ohrabriti napore za smanjenje dugoročne ovisnosti o državi poboljšanjem stanja zaposlenosti Roma zajedno s promicanjem dohotka iz plaćenog rada koji premašuje dohodak iz naknade za nezaposlenost;
47. poziva Europsku komisiju da objavi detaljnije podatke o uključenosti lokalnih i regionalnih vlasti u provedbi nacionalnih romskih strategija;
48. poziva na uspostavu kontaktne točke za lokalne i regionalne vlasti u svakoj državi članici kako bi osnažila dijalog i osigurala uključenost;
49. poziva vladine agencije da podupru i olakšaju programe obrazovanja i obuke odraslih kako bi romskom stanovništvu omogućile stjecanje posebnih vještina za kojima vlada potražnja. Privatni sektor treba uključiti u pripremu i provedbu takvih programa obuke. Na primjer, sezonski radni ugovori mogu biti učinkovit i zakonit način za osiguravanje radnih mjesta na slobodnim tržištima članovima romske manjine;

(⁵) „EU-ov okvir za nacionalne strategije integracije Roma do 2020.” (CdR 247/2011 fin); „Društvena i gospodarska integracija Roma u Europi” (CdR 178/2010 fin).

50. ponovno naglašava važnost dodjeljivanja odgovarajućih financijskih i ljudskih resursa lokalnim vlastima kako bi im se omogućilo da učinkovito pridonese svim fazama provedbe strategija za integraciju Roma.

Supsidijarnost i proporcionalnost

51. u svojem je prethodnom mišljenju ⁽⁶⁾ OR ocijenio poštivanje načela supsidijarnosti i proporcionalnosti, kako je navedeno u članku 5. Ugovora o Europskoj Uniji, kako slijedi:

- Komisijin prijedlog poštuje načelo supsidijarnosti jer su transnacionalni značaj europske romske zajednice i zajednički vidovi društvene isključenosti s kojom se ta zajednica suočava u raznim dijelovima Europe takvi da se predložene mjere najbolje mogu provesti na razini EU-a;
- usvojene mjere ne uključuju nove pravne instrumente jer, kao prvo, ulaze u okvir otvorenog načina usklađivanja, a kao drugo, mnoge se od njih temelje na postojećem zakonodavnom okviru, u skladu s načelom proporcionalnosti;

II. PREPORUKE ZA IZMJENE NACRTA PREPORUKE (COM(2013) 460 final)

Amandman 1.

Točka 4.2

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Regije, lokalne vlasti i lokalno civilno društvo treba uključiti u razmatranje, upravljanje, provedbu i praćenje nacionalnih strategija. Odgovarajuće dionike treba uključiti kada je riječ o partnerskim sporazumima i provedbenim programima koje sufinanciraju europski strukturni i investicijski fondovi. Središnje i lokalne vlasti trebaju stalno surađivati u provedbi tih strategija. S tim ciljem, države članice lokalnim javnim vlastima trebaju dodijeliti dovoljno sredstava da omoguće provedbu ciljanih paketa politika na lokalnoj razini.	Regije, lokalne vlasti i lokalno civilno društvo treba uključiti u razmatranje, upravljanje, provedbu i praćenje nacionalnih strategija. Relevantne dionike treba uključiti kada je riječ o <u>izradi i provedbi</u> partnerskih sporazuma i operativnih programa koje sufinanciraju europski strukturni i investicijski fondovi. Središnje <u>Nacionalne, regionalne</u> i lokalne vlasti trebaju stalno surađivati u provedbi tih strategija. S tim ciljem, države članice trebaju dodijeliti dovoljno sredstava <u>regionalnim i/ili</u> lokalnim javnim vlastima da olakšaju provedbu ciljanih paketa politika na <u>regionalnoj i/ili</u> lokalnoj razini.

Objasnenje

Amandman 2

Točka 4.7

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Države članice trebaju nacionalnim kontaktnim točkama za integraciju Roma osigurati odgovarajući mandat, financijske i ljudske resurse da mogu učinkovito usklađivati međusektorsku provedbu i praćenje politika za integraciju Roma na nacionalnoj i lokalnoj razini. One trebaju osigurati da se s nacionalnim kontaktnim točkama za integraciju Roma savjetuje tijekom postupka odlučivanja o određivanju, financiranju i provedbi odgovarajućih politika. Nacionalne kontaktne točke za integraciju Roma trebaju olakšati sudjelovanje i uključivanje civilnog društva Roma u provedbu nacionalnih strategija za integraciju Roma i lokalnih planova djelovanja.	Države članice trebaju nacionalnim kontaktnim točkama za integraciju Roma osigurati odgovarajući mandat, financijske i ljudske resurse da mogu učinkovito usklađivati međusektorsku provedbu i praćenje politika za integraciju Roma na nacionalnoj, <u>regionalnoj</u> i lokalnoj razini. One trebaju osigurati da se s nacionalnim kontaktnim točkama za integraciju Roma savjetuje tijekom postupka odlučivanja o određivanju, financiranju i provedbi odgovarajućih politika. Nacionalne kontaktne točke za integraciju Roma trebaju olakšati sudjelovanje i uključivanje civilnog društva Roma u provedbu nacionalnih strategija za integraciju Roma i <u>regionalnih ili</u> lokalnih planova djelovanja. <u>Nacionalne kontaktne točke za integraciju Roma moraju biti jasno prepoznatljive, uključujući i na Internetu.</u>

Objasnenje

⁽⁶⁾ CdR 247/2011 fin

Amandman 3

Točka 5.4

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Na temelju toga, Komisija će pažljivo pratiti stanje i tri godine nakon njezina usvajanja procijenit će potrebu za ispravljanjem i ažuriranjem ove Preporuke.	Na temelju toga, Komisija će pažljivo pratiti stanje i <u>30 mjeseci</u> tri godine nakon njezina usvajanja procijenit će potrebu za ispravljanjem i ažuriranjem ove Preporuke.

Obrazloženje

Ostavi li se Europskoj komisiji godinu dana, tj. do lipnja 2016., da ocijeni provedbu ove preporuke, moglo bi to za posljedicu imati opasnost neuključivanja mogućih zaključaka u srednjoročni pregled uređaba o strukturnim fondovima.

Bruxelles, 28. studenoga 2013.

*Predsjednik
Odbora regija*

Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
